

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום שמחת תורה, ה'תשכ"ז

חלק ב – יו"ל לשי"פ נח, בדרי"ח מרחשון, ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתים לבריאה

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „**ועד הנחות בלה"ק**”
Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חזיה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חזיה בת לאה רייזל

פתח דבר

לקראת ש"פ נח, בדר"ח מרחשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות יום שמחת תורה ה'תשכ"ו — הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לשמע"צ ושמח"ת, חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הבעל"ט).

*

בתור הוספה — שני מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצאי שבת בראשית, ה'תשע"ב
ברוקלין, נ"י.

יג. ע"פ האמור יש לבאר סיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁴, שלכאורה אין לו הבנה כ"כ:

אאזמו"ר — אדמו"ר מהר"ש — הי' נוהג ללמוד במוצאי יוהכ"פ ובשמע"צ שולחן-ערוך חושן משפט. וברשימה אחרת מסופר שהצמח-צדק הי' נוהג ללמוד בשמיני-עצרת שולחן-ערוך חושן משפט. וכמדומני שבא' הרשימות מובא שלימוד שו"ע חו"מ אז הי' קשור עם ענין של שמירה מן המזיקין.

וצריך להבין: מהו הקשר של זמנים אלו — מוצאי יוהכ"פ ושמע"צ — ללימוד שו"ע חו"מ דוקא, ומה גם בתור שמירה מן המזיקין?

ואין לומר שהלימוד בשו"ע חו"מ הי' ע"פ סדר הלימוד ע"ד הרגיל — שהרי לא מסתבר לומר שבכל שנה ושנה יזדמן ללמוד שו"ע חו"מ במוצאי יוהכ"פ ובשמע"צ דוקא.

ומה גם שאם זה ענין הקשור עם סדרי הלימוד של רבותינו נשיאינו, לא הי' כ"ק מו"ח אדמו"ר מספר זאת ברבים, בתור הוראה לרבים, שהרי לכל אחד יש סדר בלימוד התורה, ופשיטא שסדר הלימוד שלו אינו בערך לסדרי הלימוד של רבותינו נשיאינו, כך, שהנהגה זו אינה שייכת לשומע הסיפור.

יד. ויש לומר הביאור בזה — בנוגע ליוהכ"פ:

איתא בגמרא⁴⁵: "שטן ביומא דכיפורי לית לי' רשותא לאסטוני .. השטן בגמטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי, תלת מאה ושיתין וארבעה יומי אית לי' רשותא לאסטוני, ביומא דכיפורי לית לי' רשותא לאסטוני".

ולכן, במוצאי יוהכ"פ, כשמסתיימים כ"ד השעות שבהם לא היתה שליטה להיצה"ר, ומתחיל הזמן שבו מתחדשת פעולתו של היצה"ר שרצונו להזיק כו' ("אָ נייער טראָבל") — אזי העצה לזה היא להוסיף מיד בלימוד התורה, כמארז"ל⁴⁶ "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין", ובלמוד התורה גופא — בענינים השייכים לנוזיקין, בחלק חושן משפט שבשו"ע.

— במשך כל השנה ישנו סדר קבוע כו', אבל במוצאי יוהכ"פ,

(44) שיחת ליל שמע"צ תרצ"ו בסופה (45) יומא כ, א. (46) קידושין ל, ב. וש"נ. (סה"ש תרצ"ו ע' 12).

לאחרי היום היחיד בשנה ששונה מכל שאר ימי השנה בכך שאין שייכות כלל עם היצה"ר, אזי יש צורך בתרופה חדשה, שזהו הלימוד דשו"ע חו"מ.

וסיפור זה הוא גם הוראה לרבים — בהתאם לשיטת חב"ד שאין לסמוך על עבודתו של הצדיק בלבד, כמ"ש⁴⁷ "וצדיק באמונתו יחי", אל תקרי יחי' אלא יחי'י⁴⁸, אלא כל אחד צריך לעבוד עבודתו בעצמו — שבמוצאי יוהכ"פ צריכים להתעסק בלימוד הנ"ל.

טו. ויש לומר, שזהו גם תוכן המנהג שבמוצאי יוהכ"פ מתחילים להתעסק בעשיית הסוכה⁴⁹:

בהל' סוכה⁵⁰ כותב רבינו הזקן: "צריך כל אדם לכוין בישיבתו בסוכה שיושב בה כדי לקיים מצות הקב"ה שצונו לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים", ש"הם היו ענני כבודו שהקיפם בהם לצל לכל יכה בהם שרב ושמש".

והענין בזה:

ביוהכ"פ נמצאים בני" במעמד ומצב של יציאה מכל המיצרים וגבולים, כידוע שביוהכ"פ נעשה עליית המלכות בעתיקא⁵¹, שזוהי עלי' גדולה ביותר שאין למעלה ממנה.

וכאשר יוצאים מיוהכ"פ — יש צורך בענני כבוד להגן מפני שרב ושמש, וכן "לנחותם הדרך"⁵², ליישר את הדרך (להנמיך את הגבוה ולהגבי' את הנמוך) ולהרוג נחשים ועקרבים⁵³.

והגנה זו נעשית עי"ז שיהודי מקיף את עצמו בענני תורה ומצוות מכל צד ופינה — שזהו תוכן ענין מצות סוכה.

וזהו שמיד במוצאי יוהכ"פ מתחילים בעשיית הסוכה, ומה טוב — גם לגומרה אז, ולכל הפחות לדבר אודות (עשיית) הסוכה (שהרי דיבור הוא מעשה זוטא⁵⁴), ובזה נכלל גם לימוד הלכות סוכה בשו"ע — שע"ז נפעל ענין ההגנה באופן שנעשה מוקף בענני תומ"צ.

טז. ועד"ז יש לומר גם בנוגע לשמע"צ:

(47) חבקוק ב, ד. (51) פע"ח שכ"ז ספ"א. שם ספ"ה. וראה

תו"מ סה"מ תשרי ע' קסט. וש"נ.

(48) ראה לקו"ד ח"א קמא, ב. ועוד.

(52) בשלח יג, כא.

(49) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קסא.

(53) פרש"י בהעלותך יו"ד, לד.

(54) סנהדרין סה, א.

וש"נ. (50) שו"ע או"ח סתרכ"ה.

ובהקדמה — שבנוגע לשמח"ת מצינו⁵⁵ שיש מקומות שהיו נוהגים להביא מוגמר ולעשן כו' (ועל זה כותב הרמ"א⁵⁶ ש"לגמר מוגמר אסור"). ועד"ז בנוגע לענין השמחה:

בנוגע לשמחת יו"ט — כותב רבינו הזקן בשו"ע⁵⁷ (מדברי הרמב"ם⁵⁸) ש"חייבים בית דין להעמיד שוטרים ברגלים שיהיו מסבבין ומחפשיין וכו' שמא יבואו לידי עבירה כו'", שלכן יש צורך בזהירות שתהי' השמחה במדידה והגבלה. אבל בפורים, שחיוב השמחה הוא למעלה מדידה והגבלה, "מחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע"⁵⁹ — לא היו ב"ד שולחים שוטרים כו'.

ובנוגע לשמח"ת⁶⁰ — הנה למרות שלא מצינו דין שהשמחה צריכה להיות "עד דלא ידע", הרי מנהג ישראל שהשמחה היא גדולה ביותר, וב"ד לא שולחים שוטרים להגביל את השמחה [כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבת-שחוק]: ואם ישלחו שוטרים ("פאָליצייסקע") — וועט מען זיי אָנשמיסן... ואפילו אם ה"בית-דין" יבואו בעצמם, ימצאו כבר עצה...], כמו בפורים.

— יש מי שכללות הנהגתו היא במדידה והגבלה, וכמו בלימוד התורה, שמסתכל על השעון ורואה שכבר למד מספיק... ובמילא גם השמחה היא אצלו ע"פ השעון: הוא רוקד במשך ג' דקות ומחצה... ואם זקנו הלבין כבר — הנה גם זה נחשב למעלה מכחותיו; אבל מי שלימודו הוא כפי רצון התורה, למעלה ממדידה והגבלה — אזי גם השמחה שלו היא למעלה ממדידה והגבלה, וכפי שאמר דוד בנוגע להנהגתו באופן ד"מפוז ומכרכר"⁶¹ "לעיני אמהות עבדיו"⁶²: "ונקלותי עוד מזאת גו"⁶³, ובאופן כזה צריכה להיות השמחה בקיום כל מצוה⁶⁴, ועאכו"כ בנוגע לשמח"ת, שאז כל בני"הם בהשוואה: הן מי שכבר למד כל התורה כולה, והן מי שצריך להתחיל ללמוד תורה היום או מחר. —

וכיון שיש בשמח"ת הנהגה שהיא לכאורה היפך השו"ע, ומזה יכולה להיות נתינת מקום ליניקת החיצונים — לכן בא נשיא ישראל ופועל את השמירה מן המזיקין, ע"י לימוד שו"ע חושן-משפט בשמע"צ

(60) ראה גם שיחת ליל שמח"ת תשי"ט סי"ח (תו"מ חכ"ד ע' 131). וש"נ.

(61) שמואל-ב, ו, טז.

(62) שם, כ.

(63) שם, כב.

(64) ראה רמב"ם סוף הל' לולב.

(55) ראה המועדים בהלכה (לרשי" זעווין) ע' קלו ואילך. וש"נ.

(56) אור"ח ר"ס תרסט.

(57) אור"ח סוסתקכ"ט. וש"נ.

(58) הל' יו"ט פ"ו הכ"א.

(59) מגילה ז, ב.

(כמו במוצאי יוהכ"פ, כנ"ל, אלא שבמוצאי יוהכ"פ פעולת השמירה היא בשעת מעשה, ואילו בשמע"צ פעולת השמירה היא קודם המעשה).

יז. אך מה יעשה מי שלא למד שו"ע חושן-משפט בשמיני-עצרת — האם אין לו לשמוח בשמח"ת?

ובכן, צריך לדעת שטענה כזו היא מצד היצה"ר — כמוכן מהסיפור המובא בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶⁵ אודות הרה"צ ר' נחום מטשערנאָביל, בנוגע להבחנה אם סברא פלונית באה מצד הקדושה או מצד הלעו"ז.

ובנדו"ד: בשעה שמסתכל בעיתון, מטייל, או לוגם כוס תה מתוק ומקנח במיני מזונות — מניחה אותו נפש הבהמית לנפשו ("די נה"ב לאַזט אים צו-רוה"); ואילו כשצריך לרקוד — אזי טוענת נפש הבהמית ואומרת לו: הרי הנך "אַ ליובאוויטשער חסיד", וכיון שלא למדת שו"ע חושן-משפט בשמע"צ — לכל-הפחות אל תרקוד!...

ובכן: הברירה בידו — אם לסחוב ("אַריינשלעפן") גם את הנפש-הבהמית בהריקודים, או לילך ("אַוועקגיין") למעמד ומצב אחר... שיהי' אבוי לו ("אַך און וויי").

והעצה לזה — "ישתה וישכח רישו"⁶⁶.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לכל המסובים ואמר:)

קחו ("נעמט") משקה בלי הגבלות... וצאו ("קריכט אַרויס") — יחד עמי — מכל הענינים שלא צריכים להיות מונחים בהם, ובאופן ש"לא תשאר פרסה"⁶⁷ — גם בנוגע לנפש הבהמית (שהרי "פרסה" שייכת לבהמה ולא לאדם),

ואז יקויים סוכ"ס "ואתה תשמע מן השמים"⁶⁸, ותהי' שנה של חיות ("אַ לעבעדיקע יאַר") עם תומ"צ,

ועד לקיום היעוד⁶⁹ "ואולך אתכם קוממיות", ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

יח. האמור לעיל אודות לימוד שו"ע חושן-משפט בשמע"צ, קשור

65) סה"ש תש"ג ע' 67 ואילך.

66) משלי לא, ז.

67) לשון הכתוב — בא יו"ד, כו.

68) לשון הכתוב — דברי הימים-ב ו, 69) בחוקתי כו, יג.

גם עם המדובר אתמול⁷⁰ בענין שבירת הלוחות ע"י משה רבינו, דלכאורה יש בזה משום דין מזיק או דין גזל — שזוהי שקו"ט בענינים השייכים לשו"ע חושן משפט, שהתקיימה בזמן שבו יש ענין מיוחד בלימוד ענינים אלו.

וכאן המקום להוסיף ביאור בענין זה — שיהי' באופן ד"אמור לחכמה אחותי את⁷¹, שיהי' "ברור לך הדבר כאחותך כו"⁷².

המשך השקו"ט והביאור — שאף שלא שייך כאן דין מזיק, כי: (א) כוונת השבירה היתה לטובתם של ישראל, להקל את עונשם, (ב) לבנ"י לא היתה אפשרות של הנאה ותשמיש בלוחות (שהיו מונחים בארון⁷³), והרי זה כמו בעלות באיסורי הנאה — הרי עדיין יש כאן איסור גזל. והביאור — שהלוחות היו רכושו של משה, שניתנו לו במתנה, אלא שלכתחילה לא הי' בדעתו לקנותם לעצמו, אלא ליתנם לישראל, ולכן, כדי לשברם, הוצרך לתפסם ולקנותם לעצמו שיהיו שלו לגמרי. וע"ד המוסר והחסידות, רצה משה שבירת הלוחות לא תהי' שייכת לבנ"י, אלא תהי' על אחריותו בלבד⁷⁴ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א⁷⁵, ונדפס בלקו"ש חל"ד ע' 51 ואילך.

[בסיום הענין דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות התיקון דשבירת הלוחות⁷⁶ — אף שלכאורה לא הי' יכול להיות ע"י משה ששבר את הלוחות, שהרי "אין חבוש מתיר עצמו"⁷⁷ — דכיון ש"הסכימה דעת הקב"ה לדעתו (של משה), שנאמר⁷⁸ אשר שברת, יישר כחך ששברת"⁷⁹,

שכן, שבירת הלוחות שבהם הי' חקוק "אנכי ה' אלקיך" היא מעין חטא העגל בדקות, כך, שעיי"ד השתתף משה ונטל חלק גם בחטא העגל.

(75) בשילוב שיחות שבת חול המועד סוכות וליל שמחת שנה זו ושיחת כ"ף מנ"א תשמ"ה.

(76) כתוצאה מחטא העגל, שבא בסיבת חטא עה"ד, ולפנ"ז — מיעוט הלבנה ושבירת הכלים דתוהו (ראה סה"מ תרצ"א ע' שיט ואילך). ובמילא הרי זה גם כולל גם התיקון דכל ענינים אלו, שנעשה ע"י נשמות דעולם התיקון דוקא.

(77) ברכות ה, ב. וש"נ.

(78) עקב ט, יז.

(79) פרש"י ס"פ ברכה.

(70) שיחת ליל שמח"ת (בחלק שלא הגיע לדינו לע"ע — המו"ל).

(71) משלי ז, ד.

(72) שבת קמה, ב. וש"נ.

(73) שהרי גם קודם עשיית המשכן היו הלוחות צ"ל מונחים בארון מיוחד (ראה עקב יו"ד, א ובפרש"י) במקום מוצנע כו' — שזהו הסדר הראוי, כפי שהי' במשכן, שבודאי הי' נעשה גם לולי חטא העגל (ואדרבה: החידוש הוא שלמרות חטא העגל, אמר הקב"ה סלחתי כדברך, וצוה להקים את המשכן, להשרות שכנינו בישראל; ולולי חטא העגל — בודאי הי' הקב"ה משרה שכנינו בישראל) — כך שלא היתה אפשרות לכל אחד מישראל ללמוד תורה מהלוחות.

(74) וזאת — למרות גודל החומר שבדבר,

הרי שבירת הלוחות היא בבחי' סותר על מנת לבנות. וכמו ענין המחול — כמבואר בלקו"ת⁸⁰ בפירוש הכתוב⁸¹ "אז תשמח בתולה במחול", שזהו "ע"ד משל שמרקדים במחול שמתרחק האחד מחבירו וחוזר ומתקרב, והריחוק הוא סיבת הקירוב⁸² .. שדרך ריקוד כך הוא" — שנמשך משמע"צ ושמח"ת בסדר העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו"⁸³ על כל השנה כולה, ועד שבקרוב ממש יקויים היעוד⁸⁴ "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים .. וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר⁸⁵ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה .. נגילה ונשמחה בישועתו".]

* * *

יט. דובר כמ"פ בנוגע לשמו של היו"ט שמיני-עצרת — שנקרא "שמיני" להיותו סיום וחותרם שבעת ימי חג הסוכות, שהם ה"סך-הכל" והגילוי של כל עניני ראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, כדאיתא במדרש⁸⁶ בנוגע למצות נטילת ד' מינים בחג הסוכות: "משל לשנים שנכנסו אצל הדיין ולית אנן ידעין מאן הוא נוצח, אלא מאן דנסב באיין ביד' אנן ידעין דהוא נצוחי,א, כך ישראל ואומות העולם באין .. לפני הקב"ה בר"ה, ולית אנן ידעין מאן נצח, אלא במה שישראל יוצאין מלפני הקב"ה ולולביהן ואתרוגיהן בידן, אנו יודעין דישראל אינן נצוחי"א".

ואף שאיתא בטור⁸⁷ שכבר בערב ר"ה "רוחצין ומסתפרין .. לובשים לבנים ומתעטפים לבנים .. לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס", שיהיו "נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים" ב"ספרן של צדיקים"⁸⁸ — הנה גם לאחר שישנו הפס"ד בתורה, ובאופן ש"הקב"ה קורא ושונה כנגדו"⁸⁹, צריכה להיות ההמשכה מהתורה בעולם, שזהו ענינה של התורה לפעול ההמשכה בעולם, במעמד ומצב ש"למצרים ירדתם .. ויצה"ר יש ביניכם"⁹⁰, ובנוגע לעולם, הנה קודם חג הסוכות "לית אנן ידעין מאן

(84) תענית בסופה.

(85) ישעי' כה, ט.

(86) ויק"ר פ"ל, ב.

(87) אור"ח סוסתקפ"א.

(88) ר"ה טז, ב.

(89) תדב"ר רפי"ח. יל"ש איכה רמז

תתלרד.

(80) דרושי שמע"צ פו, ג.

(81) ירמ' לא, יב.

(82) ולהעיר גם מהמשל מ"שווינדל-טרעפ"

המובא בדרושי חסידות (ראה המשך תרס"ו

ע' שנב (בהוצאה החדשה — ע' תסד.

וש"נ).

(83) יוצא לב, ב. וראה סה"ש תרצ"ו ע'

43. וש"נ.

נצח", ורק כאשר "ישראל יוצאין מלפני הקב"ה ולולביהן ואתרוגיהן בידן, אנו יודעין דישראל אינון נצוחיאי".

ולא זו בלבד שהעולם מכיר בכך ש"ישראל אינון נצוחיאי", אלא עוד זאת, שהעולם מכיר גם בכך שהוא מקבל השפעה ע"י בני"י — שזהו שבחג הסוכות מקריבים שבעים פרים, כנגד שבעים אומות העולם⁹⁰, שע"י נמשכת ההשפעה שהוקצבה להם ע"פ מאמר קו המדה⁹¹, והם יודעים ומכירים בכך, שלכן, "הללו את ה' כל גוים שבחווהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו"⁹².

ואין להקשות למאי נפק"מ שגם העולם ידע מזה, ומדוע לא די בכך שכן היא המציאות — שהרי זוהי כל מטרת שליחות הנשמה למטה, שמצד עצמה אינה צריכה תיקון כלל (להיותה חצובה תחת כסא הכבוד⁹³), ולא הוצרכה להתלבש בעוה"ז כו' רק להמשיך אור כו'²⁸, ע"י כללות העבודה דקיום התומ"צ (ע"ד המשכת וגילוי האור בעולם מביהמ"ק ע"י "חלוני שקופים אטומים"⁹⁴. ולהעיר גם ממארז"ל⁹⁵ "אילו היו אומות העולם יודעים מה הי' המקדש יפה להם, קסטרויות היו מקיפים אותו כדי לשומר").

ולכן הנה גם בנוגע לר"ה עשי"ת ויוהכ"פ, העיקר הוא שיומשך בגילוי בעולם, שיהי' ניכר בגלוי ש"ישראל אינון נצוחיאי", והם אלו שמקריבים שבעים פרים כדי לפעול ההשפעה לשבעים אומות העולם; ועד שמגיעים לזמן דלעתיד לבוא, שאז יקויים היעוד³⁵ "ועמדו זרים ורעו צאנכם", וכמארז"ל⁹⁶ "כל הזהיר בציצית זוכה ומשמשין לו שני אלפים ושמונה מאות עבדים, שנאמר⁹⁷ כה אמר ה' [צבאות] בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים [והחזיקו] בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם וגו'" (בשכר הכנף יחזיקו בכנף עשרה אנשים מכל לשון, הרי שבע מאות לשבעים לשון, וארבע כנפות .. הרי אלפים ושמונה מאות).

כ. ובהמשך לזה באים לשמיני-עצרת, שבו מקריבים "פר אחד איל אחד"⁹⁸ — כנגד ישראל⁹⁰, כמשל המלך שאמר לאוהבו "כבר יצאנו ידינו

94) מלכ"א ו, ד ובפרש"י. וראה מנחות

פו, ב ובפרש"י.

95) במדב"ר פ"א, ג.

96) שבת לב, ב (ובפרש"י).

97) זכר"י ח, כג.

98) פינחס ט, לו.

90) סוכה נה, ב.

91) ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' ב. אוה"ת

שלח ס"ע תצג ואילך. ובכ"מ.

92) תהלים קיז.

93) זח"ג כט, ריש ע"ב. וראה הנסמן

בנצו"ז לזח"א קיג, א.

מכל בני המדינה, נגלגל אני ואתה"⁹⁹ — הקב"ה ובנ"י עם קרובו, ובאופן שאף שישנו "אני ואתה", ה"ה נעשים מציאות אחת — "ישראל (ע"י אורייתא) וקוב"ה כולא חד"¹⁰⁰, שלכן מקריבים "פר אחד", ולא שני פרים.

וגם ענין זה הוא באופן גלוי בעולם — כמודגש בגודל השמחה ד(שמע"צ ו) שמח"ת (י"ט שני של שמע"צ, והיינו, שבחו"ל, בגלות, יש חילוק בין שמח"ת לשמע"צ, שאז השמחה היא במדידה והגבלה, ואינה נראית כ"כ מבחוץ), שהעולם רואה שזהו יום מיוחד, "יום מיומיים"¹⁰¹, שבנ"י שמחים ורוקדים עם התורה בשמחה גדולה ביותר.

והרי זה דבר פלא: נוטלים ספר־תורה חגורה במפה ועטופה במעיל, ועורכים הקפות בשמחה גדולה — למרות שעדיין לא עשו קידוש, כך, שאי אפשר לתלות זאת במצב של שכרות... (שהרי הקפות הם בסדר התפלה, ובזמן התפלה אסור להיות במעמד ומצב של שכרות), ואעפ"כ, רוקדים בשמחה גדולה ביותר, כפי שהי' דוד "מפזז ומכרכר"⁶¹ "לעניי אמהות עבדיו"⁶², באמרו "ונקלותי עוד מזאת גו", ודוקא עי"ז — אכבדה"⁶³, ש"אין הכבוד והגדולה אלא לשמוח לפני ה'"⁶⁴.

כא. והענין בזה — דלכאורה: מהו הכבוד בהנהגה באופן ד"נקלותי"?! — שע"ז מגיעים לדרגא כזו שלגבה הנה "מלך ישראל" ו"אמהות עבדיו" הם בהשוואה!

והגע עצמך:

גם כאשר מדובר אודות יהודי פשוט — הרי הוא רחוק מ"אמהות עבדיו" כרחוק מזרח ממערב.

ועאכו"כ כאשר מדובר אודות מלך ישראל, ובפרט דוד מלך ישראל, שעסק גם בכיבוש העולם לעשות ממנו ארץ ישראל [ואף שמצינו במדרז"ל¹⁰² שכיבוש דוד הי' באופן שאינו למעליותא, הרי ע"י הכיבוש נתבטלה הבעלות של אוה"ע מהארץ, ועד שבכמה פרטים יש לה דין של ארץ ישראל¹⁰³], ועד שגדלה מעלתו אפילו לגבי מעלת שלמה, עליו נאמר¹⁰⁴ "וישב שלמה על כסא ה'" — כמבואר בדרושי חסידות¹⁰⁵

(99) במדב"ר פכ"א, כד.

(100) ראה זח"ג עג, א.

ואילך.

(101) לשון חז"ל — ב"מ נט, ב. סנהדרין

(104) דברי הימים א כט, כג.

(105)

סה, ב.

(102) ספרי עקב יא, כד.

שמדרגת שלמה היא חכמה שבמלכות (רק ספירה פרטית במלכות), ואילו מדרגת דוד היא ספירת המלכות עצמה כפי שנתלכשה בגוף בשר ודם, שלכן אמרו "דוד מלך ישראל חי וקיים"¹⁰⁶.

אך למרות גודל ועוצם ריחוק הערך שבין דוד מלך ישראל לאמהות עבדיו — יש דרגא שבה שניהם שוים!

וכידוע שכל הענינים שלאחרי הצמצום, למרות הריחוק שביניהם, מהדרגא הכי תחתונה עד לדרגא הכי נעלית, הנה לגבי המדריגות שלפני הצמצום הרי הם בהשוואה ממש (שזהו החידוש שבקבלת האריז"ל לגבי קבלת הרמ"ק, ועאכו"כ לגבי שיטת החוקרים)¹⁰⁷, וכהדוגמא לזה בענין המספרים, ש"אחד במספר יש לו ערך לגבי מספר אלף אלפים, שהוא חלק אחד מני אלף אלפים, אבל לגבי דבר שהוא בבחי' בלי גבול ומספר כלל, אין כנגדו שום ערך במספרים, שאפילו אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות אינן אפילו כערך מספר אחד לגבי אלף אלפי אלפים ורבוא רבבות, אלא כלא ממש חשיבי"¹⁰⁸.

וזהו גם תוכן פירוש רבינו הזקן¹⁰⁹ על הפסוק¹¹⁰ "המשפילי ג'ו בשמים ובארץ גו" — ששמים וארץ הם בהשוואה כו'.

אמנם, כדי להגיע לדרגא זו שבה שוים דוד מלך ישראל עם אמהות עבדיו — אין זה ביכולת "אמהות עבדיו", ואפילו לא ביכולת מיכל בת שאול, למרות כל מעלותי' (שהיתה מנחת תפילין¹¹¹ וכיו"ב);

אלא דוקא ע"י עבודתו של דוד מלך ישראל, "אדמוני עם יפה עינים"¹¹², אשר "דם לרב שפכת"¹¹³, שזה קשור עם כללות ענין עבודת התשובה (וכפי שמצינו בדוד ש"הרגו בתענית"¹¹⁴, והרי "כל היושב בתענית נקרא חוטא"¹¹⁵, אא"כ עושה זאת בדרך תשובה¹¹⁶), ועי"ז הגיע לבחי' "מי הוא זה מלך הכבוד" (למעלה גם מבחי' "מי זה מלך הכבוד")¹¹⁷, כמ"ש ב"לדוד מזמור"¹¹⁸ שנקבע לומר בליל ר"ה¹¹⁹, בהמשך

106) ר"ה כה, א.	113) דברי הימים א כב, ח.
107) ראה הגהות לד"ה פתח אלי' תרנ"ח	114) תניא פ"א (ה, ב).
ס"ע לח ואילך. סה"מ תרס"ה ע' רנד.	115) תענית יא, א. וש"נ.
108) תניא פמ"ח.	116) ראה שו"ע אדה"ז חו"מ הל' נזקי
109) ראה תו"א מקץ לו, ב. לקו"ת נשא	גו"נ ס"ד. וש"נ.
כו, ד. ובכ"מ.	117) ראה יהל עה"פ (ע' צ ואילך). וש"נ.
110) תהלים עג, כה.	118) כד, ח ואילך.
111) עירובין צו, סע"א ובפרש"י.	119) פע"ח שער ר"ה פ"ז.
112) שמואל א טז, יב.	

לבקשת בני"י "מלוך על כל העולם כולו בכבודך", ולאח"ז חותמים בשם ומלכות: "ברוך אתה ה' מלך על כל הארץ", כיון שבודאי ממלא הקב"ה בקשה זו, "בלי שום ספק וס"ס בעולם" (כפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ת¹²⁰).

וככל עניני ר"ה — נמשך ומתגלה גם ענין זה בחג הסוכות, ע"י מצות נטילת ד' מינים, כנ"ל (סי"ט).

כב. והנה, מצות נטילת ד' מינים מתחילה בבוקר¹²¹; אבל עוד לפני זה רואים כבר בעולם שיש מצות סוכה — שמתחילה מיד בלילה¹²¹, ובפרט בלילה הראשונה, שבה נוגע ביותר שלא ירדו גשמים, שלא יהי' כ"עבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו כו"¹²², כיון שאז חייבים לאכול בסוכה גם בשעה שירדים גשמים¹²³ (אף שגם לאח"ז יש חיוב לאכול בסוכה, ובפרט לדעת ר"א ש"ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה"¹²⁴).

והנה, בנוגע למצות סוכה כתב רבינו הזקן בשו"ע⁵⁰: "בסוכות תשבו שבעת ימים [גו'] למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים¹²⁵, הם היו ענני כבודו שהקיפם בהם לצל לבל יכה בהם שרב ושמשי, ודוגמא לזה צונו לעשות סוכות העשויות לצל, כדי שנוכיר נפלאותיו ונוראותיו".

ויש לבאר כוונת רבינו הזקן שמוסיף ומדגיש הענין ד"צל" — הן בנוגע לענני כבודו ש"הקיפם בהם לצל", והן בנוגע להציווי "לעשות סוכות העשויות לצל", שהוספה זו היא בודאי בכוונה מכוונת, ובפרט שהוספה זו היא שינוי לגבי לשון הטור והשו"ע — דיש לומר, שיש בזה נפק"מ בנוגע לגדר ותוכן המצוה וכן בנוגע לברכת המצוה, כפי שיתבאר לקמן (סכ"ה).

* * *

120 פ"א.

123 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתרל"ט

121 ראה תו"מ חט"ו ריש ע' 46. וש"נ.

סי"ז. וש"נ.

124 שם כז, א.

122 סוכה כח, ב.

125 אמור כג, מב"ג.

הוספה

א

ב"ה, טז כסלו התשי"י

הווי"ח אי"א נו"מ וכו' מהור"ד שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בשאלה להורות לו חומר או מאמר מן המוכן על הנושא "אהבה אחוה ורעות לפי חז"ל וחסידות" או דומה לזה – וצ"ל בשביל כאלו שאין להם ידיעה בתורת החב"ד,

יעיין ספר המצות להצמח צדק מצות אהבת ישראל, המאמר ד"ה שלום רב – שבסוף ספר המאמרים אידיש. בקובץ "היום יום" כמסומן במפתח הענינים שם, בספר הזכרונות כמעט בכל פרק ופרק – כל הנ"ל לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א. ומפוזר ע"ד נושא הנ"ל בכ"מ בחסידות, ורבו מלספור. מוסג"פ הקונטרס לייט כסלו הבע"ל, ובלי ספק יזכה בו את הרבים באופן היותר מתאים.

ואחתום בברכת חג הגאולה ואיחול כט"ס

הרב מנחם שניאורסאהן

ב

[ב"ה, יז סיון התשי"י

הווי"ח אי"א נו"מ מו"ה אברהם אביגדור שי

שלום וברכה!

על ידי הרה"ח הווי"ח אי"א עסקן בעל מרץ וכו' מהורש"ז שי נתקבלו ממנו שתי המחאות, ומוסג"פ שתי הקבלות.

א

מצילום האגרת. נכתבה על נייר המכתבים של המל"ח. נדפסה בתשורה (אלפרוביץ, תשס"ה).

מהור"ד: הלמן. אגרות נוספות אליו – אג"ק ח"כ אגרת ז'תקנט, ובהנסמן בהערות שם.

ב

מו"ה אברהם אביגדור: העכט.

ובנוגע למה שלוח סך שבעים שקל ואינו זוכר ממי לוח, ומוסר הסכום על דעתי.

הנה על יסוד ספור מרז"ל (ביצה כט, א) שגם שם לא היי איסור בדבר אלא שלא רצו ליהנות בממון כזה, ואמרו להם שיתקנו בכסף זה צרכי רבים, הרי גם סכום הנ"ל מסרתי לקופת גמילת חסדים אשר על ידי מחנה ישראל ויהי תיקון מעין נדון שלו שגם כן בהלואה בא הכסף לידו.

והשי"ת יזכה כולנו לתקן אורחותינו ודרכנו ולא נבוש ולא נכלם לעולם ועד.

בטח יש לו קביעות למוד בכלל ומזמן לזמן מעיין ג"כ בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

המברכו בכל טוב

הרב מנחם שניאורסאהן

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' שלום דובער ע"ה

בהרה"ח הרה"ת ר' אפרים ע"ה

וואָלף

ממנהלי מוסדות חב"ד בארצנו הקדושה תובב"א

מסור ונתון בלב ונפש לכ"ק אדמו"ר זי"ע

עוסק בצ"צ באמונה ואוהב את הבריות

נקטף במיטב שנותיו בצאת שבת קודש פ' בראשית

לסדר „ואיננו כי לקח אותו אלקים”

אור ללי תשרי, אי דר"ח מרחשון, ה'תשס"א

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי בנו

הרה"ת ר' אברהם וזוגתו מרת חי' מרים

ומשפחתם שיחיו

וואָלף